

frirom

/ rom for emosjon ved St. Olavs Hospital

“ Arkitektur bærer livets hendelser. Gjennom arkitektur kan vi skape **rom** for livets utfoldelse.

Omgivelser påvirker oss, og de påvirker mennesker i sårbare livssituasjoner i enda større grad.

Dette er et tema vi ønsker å studere mer inngående i arbeidet med vår masteroppgave. Vi ønsker å fordype oss i, og undersøke hvordan vi med vår kunnskap, våre verktøy og virkemidler kan skape arkitektur som gjør noe med oss. Kan vi utforme omgivelser som kan være til hjelp for mennesker som er i en vanskelig situasjon?

Vi ønsker også å bruke masteroppgaven til å jobbe med form og arkitekturen som ligger i de små situasjonene.

Foreldre og pårørende ved Barneklinikken ved St. Olavs Hospital trenger et sted der de kan trekke seg tilbake og få utløp for sine emosjoner utenfor barnas påsyn, et sted å være alene med sine tanker og følelser.

Hvordan kan vi gi **meningsfylte rammer** for dette behovet?

Bakgrunn/

I sitt arbeid som trivselsykepleier ved Barneklubben jobber Mads Bøhle tett på foreldre og pårørende som har alvorlig syke eller døende barn. Det er mange reaksjoner og følelser som må bearbeides når man kommer i denne vanskelige situasjonen. Man har kanskje behov for å skrike eller bare være helt alene i et stille rom. Slik det er i dag er det ingen steder på sykehuset hvor man kan gå for å avreagere. Alternativene er rommet til barnet og fellesarealene i korridorene. Både pårørende og ansatte har ytret et sterkt ønske om et rom de kan gå til for å være alene.

“

Flere ganger har jeg stått nært i situasjoner der det skjer forverring i sykdomsbildet som får følger for de som står rundt. Ved akutt sykdom eller død kommer det gjerne en reaksjon hos de pårørende etterpå. Det jeg har opplevd er at i tiden etter en slik hendelse, enten tidlig eller sent i forløpet, er det enkelte som ønsker seg et stille sted som er nært. Et sted hvor de kan sitte ned, senke skuldrene og være helt alene. Jeg tror foreldre kan synes det er godt å komme til et fritt rom som ikke er typisk for sykehuset.

Jeg har også opplevd flere ganger, når vi står opptatt med pasienten og må være hos dem, at det kan bli for mye for foreldrene. Mange foreldre lar ikke alle sine følelser få utspill fortløpende. De holder masse inne for å skåne barnet, og til slutt blir begeret fullt. Jeg har gjennom min kontakt med pårørende hørt flere mødre si; "Jeg skulle ønske å ha noe å dælje på ", "Æ har bare lyst til å skrik høyt " og "Livet er så urettferdig".

Et Frirom kan være et ventilerende rom for følelser som man ikke slipper ut i nærheten av barnet, et rom for ettertanke og frihet. Jeg tenker at man i et frirom vil ha mulighet til å koble av i et rom som gir en noe tilbake. Utforminga av frirommet er kanskje så spennende i seg selv at det gir rom for undring og fantasier.

Man kan også bruke det sammen med barnet, ta med en bok eller bare sitte der og høre på musikk. Kanskje pårørendesamtaler kan finne sted i Frirom, og dermed kan foreldrene sitte igjen i rommet etterpå. Kanskje amminga kan finne sted her, skoletimen, eventyrstunder med flere barn, se en film sammen. Foreldre kan ta med pasienten hit. Besteforeldre kan ta med søsken dit. Jeg synes at humor er viktig, vært artig med noe i Frirom som gjør at folk trekker på smilebåndet.

Mads Bøhle, trivselsykepleier Barn 4 St. Olavs Hospital

“

*Ein **fristad** for meg er ein plass eg kan få vere meg sjølv utan og måtte ta hensyn til andre. Når ein er pårørande til eit barn med alvorleg sjukdom, som i tillegg er langvarig, blir ein utsett for eit enormt press. Ein skal prøve og ikkje la sin eigen redsel påvirke barnet og må til ein kvar tid ta seg sammen for å skjule fortvilelse, frustrasjon, redsel og sinne. Ein kan sjølvsagt gå ut av rommet for at ikkje barnet skal bli “påvirka”, med der vrimlar det jo av andre menneske. Enten det er andre pårørande og pasientar, sjukepleiarar og legar, vaskedamer osv. Det å vere langvarig på sjukehus utset deg også for svært lite privatliv. “Alle” vet “alt” om deg og det er ikkje alltid like kjekt å vise heile følelsesspekteret sitt. Eit frirom kunne hjelpt meg med akkurat det som eg beskriv ovanfor. Det å få vere “trygg” når ein til dømes føler for å hyle ut eller skrike og la tårene flyte fritt.*

mor til kreftsyk jente

final wooden house
sou fujimoto

Oppgavedefinisjon/

Prosjektene og legge til rette for realiseringen av en utendørs paviljong for emosjon på Kvinne-Barn-senteret ved St. Olavs Hospital i Trondheim

chichu art museum
tadao ando

“

Little as we know about the way in which we are affected by form, by colour, and light, we do know this, that they have an actual physical effect.

(Florence Nightingale 1856) Notes on Nursing

Arkitektonisk problemstilling/

Hvordan kan man, gjennom arbeid med form, lys og materialer, skape et rom som gir trygghet, samtidig som det legger til rette for utløp av ulike reaksjoner?

Hvordan kan man skape romlige og estetiske kvaliteter som i seg selv gir ulike sanseinntrykk og rom for undring?

Premiss /

Etter flere møter både med Mads Bøhle og St. Olav Eiendom er det fastsatt noen premisser for prosjektet. Det ble viktig for oss å tidlig sette klare rammer for prosjektet for å få gjennomslag på St. Olavs Hospital og for å komme i gang med prosjekteringen.

- / FRIrom er en gave til St. Olav Eiendom og skal leveres nøkkelferdig og ferdigmontert, med et ønske om plassering på Kvinne-Barn-senteret.
- / FRIrom skal være en frittstående utendørs paviljong, som i teorien kan plasseres hvor som helst.
- / Ønsket tomt er en inntrukket balkong i 2.etasje på Kvinne-Barn-senteret. Som en plan B, er det sett på to alternative tomter.
- / FRIrom skal være en fullklimatisert og lydisolert konstruksjon.
- / FRIrom skal være tilkoblet strøm og ha eget ventilasjonsanlegg.
- / FRIrom skal godkjennes av Trondheim Kommune.

bruk (indre/ytre)

FRIrom skal være synlig og strategisk plassert, for å legge best mulig til rette for spontan bruk. Du skal kunne se når FRIrom er i bruk. Hovedfunksjonen til FRIrom er å gi rom for emosjonell bearbeiding for en person. Mest av alt skal FRIrom være et rom der du har trygghet til å være deg selv.

universell utforming /

FRIrom skal utformes på en slik måte at det kan brukes av flest mulig på en likestilt måte. Det skal være tilgjengelig for alle. Likevel vil mange av brukerne av FRIrom være i en situasjon der de trenger hjelp. FRIrom er en installasjon, og universell utforming skal ikke gå på bekostning av opplevelsen. Vi skal likevel etterstrebe gode løsninger for alle.

lyd og akustikk /

FRIrom må være lydisolert og ha et godt innemiljø. Det er viktig at det er minimal lydlekkasje med hensyn til bruken og folk som oppholder seg i nærheten. Når man bruker FRIrom skal man være trygg på at ingen ser eller hører deg. I tillegg må romakustikken være god og behagelig, med tilstrekkelig demping. Dette stiller krav til både lydabsorpsjon og lydisolasjon.

lys/

Lys blir et sterkt virkemiddel i FRIrom. Det er mange timer i løpet av året med lite dagslys, og prosjektet skal fungere like godt året rundt. Kunstig belysning blir derfor like viktig som dagslys.

teknikk/

FRIrom skal ha elektrisitet til varme, belysning og ventilasjon. Strømforsyning kommer fra Kvinne-Barn-senteret. St. Olav Eiendom stiller med tilkobling til strømnnettverket. FRIrom må tilfredsstillende krav til brann både i forhold til materialer og installasjoner.

FRIrom skal ha et eget ventilasjonsaggregat. Systemet skal helst integreres i strukturen og ventilasjonskanaler må ta høyde for krav om brann- og lydisolering. Av miljøhensyn ønsker vi en balansert ventilasjonsløsning med varmegjenvinning.

konstruksjon og produksjon /

Bygget bør være enkelt å sette sammen på gitt tomt. Det foreligger et ønske fra St. Olav Eiendom om en mobil installasjon. Intensjonen er å starte byggingen av FRIrom i løpet av masterperioden. Produksjonsmetode og dato for ferdigstilling avhenger av hvilke form prosjektet tar.

Tanker om et FRIrom/

FRIrom skal være et sted å gå til når man trenger å komme seg vekk, et sted hvor man kan være alene med sine tanker og følelser, et sted hvor man kan agere uten å begrenses av omgivelsene og personene rundt seg.

FRIrom skal være synlig, uten å være eksponert. Det skal være lett å finne, samtidig som det skal være skjermet. Det skal føles trygt å komme til og å bruke FRIrom. Her kan du skrike eller gråte så mye du vil, uten å være redd for at noen ser eller hører deg.

FRIrom skal gi omgivelser som legger til rette for at alle kan få utløp for sine reaksjoner og følelser, enten det er sorg eller glede. Det skal også legges til rette for variert bruk av FRIrom, slik at alle kan finne sitt sted. Lys og materialer skal jobbes med for å utforme omgivelser som kan gi en følelse av ro og trygghet i en sårbar situasjon.

Mest av alt skal FRIrom være et godt sted å komme til. Et sted som kan være med på å gi mot og krefter til å fortsette den viktige og vanskelige "jobben" som pårørende.

Funksjonsprogram/

Introduksjon

FRIrom skal opptre som en selvstendig installasjon som gir noe tilbake til omgivelsene i form av estetiske kvaliteter. Det skal vekke interesse og nysgjerrighet. Installasjonen skal være synlig, uten å være eksponert. Den skal være lett å finne, samtidig som den skal være skjernet.

Ankomst

Når du kommer til FRIrom skal du kunne se når rommet allerede er i bruk, slik at man unngår situasjoner der noen tar i døra og forstyrrer brukeren.

Overgang

Når du kommer til FRIrom entrer du først en overgangssone. Sonen skal være en forberedelse som en del av vandringen i FRIrom. Overgangen mellom å være utenfor og inne i FRIrom må fremtre på en fin og oversiktlig måte. Slik blir brukerne gradvis introdusert for rommets uttrykk og muligheter.

Komme inn

Når du kommer inn i FRIrom skal det være lett å orientere seg og få oversikt. Selv om man er i et avgrenset og lukket rom, skal man føle åpenhet, slik at rommet ikke føles for påtrengende. FRIrom skal gi trygge omgivelser og ha romlige og estetiske kvaliteter som i seg selv gir ulike sanseinntrykk.

Rommets kraft

I FRIrom ligger programmet i strukturen. Her finner du ikke en sofa, tv eller lignende. Det er formen og materialene som gir et godt sted å ligge, noe visuelt å hvile øynene på eller la seg fascinere av. Utformingen av rommet er kanskje så spennende i seg selv at det gir rom for undring og fantasier.

Bruksmuligheter

FRIrom skal primært være et rom hvor man kan være alene med sine tanker og følelser. Et rom hvor man har mulighet til å være seg selv, uten å bekymre seg for alt og alle rundt seg. Et rom som oppfordrer til ro og kontemplasjon. FRIrom kan også brukes sammen med andre. Foreldre kan bruke rommet sammen med det syke barnet. Besteforeldre kan ta med søsken hit. Man kan lese en bok, slappe av, høre på musikk eller ligge og studere lyset. Mødre på Nyfødt intensiv kan amme her, og få et avslappende avbrekk fra rommet sitt. Pårørendesamtaler kan finne sted i FRIrom. Rommet kan gi grunnlag for å møte hverandre på en mer uformell måte, og pårørende kan sitte igjen etter samtalen for å være helt alene så lenge man trenger det. Sykepleiere kan bruke FRIrom for å koble av i hektiske perioder. Kirurger kan bruke det etter en stressende operasjon. Mest av alt skal FRIrom være et sted hvor du kan være deg selv.

Forlate

Når du forlater FRIrom skal brukeren ha mulighet til å skaffe seg oversikt over omgivelsene. Oversikt over omgivelsene kan være med på å gi brukeren en følelse av kontroll og trygghet, noe som er viktig for at FRIrom skal kunne fungere for mennesker i en sårbar situasjon.

“ Trenger vi omgivelser som i større grad skaper **forundring** ?
Jan Olav Jensen

Oppgaven omfatter/

Masteroppgaven FRIrom tar for seg en reell problemstilling og et reelt prosjekt, og den omfatter derfor andre elementer enn en tradisjonell masteroppgave. Vi må jobbe tett sammen med initiativtager Mads Bøhle for å få gjennomført prosjektet og for å få faglige innspill. En del av oppgaven er også å få med Barneklubben og St. Olav Eiendom på laget og forankre prosjektet. Det første som må gjøres er å formidle og “selge inn” prosjektet til ledelsen for å få startsignal for FRIrom. Videre er det viktig å holde en dialog gjennom hele prosessen slik at alle parter blir hørt og får et eierforhold til prosjektet. Dette er også viktig for å sikre videre drift.

En annen del av oppgaven blir å knytte til seg fagpersoner/konsulenter fra ulike fagmiljøer. Det er viktig å få til et godt tverrfaglig samarbeid for å sikre prosjektet kvalitet i alle ledd. Vi blir også ansvarlige for gjennomføringen av prosjektet, og må skaffe eksterne samarbeidspartnere og midler for å få det bygget. Kontakt med produsenter, materialleverandører og håndverkere er også en stor del av oppgaven.

Vi ønsker å teste ut digital fabrikasjon, og produksjonen av prosjektet kan gjennomføres delvis ved bruk av digital produksjon ved NTNU sine verksteder. Det er muligheter for å gjennomføre hele produksjonen ved NTNU sine verksteder, men ønsket er å finne en ekstern samarbeidspartner i byggeprosessen.

Viktigst av alt blir prosessen og prosjekteringen frem mot det ferdige resultatet, et FRIrom som blir et godt sted å være på St. Olavs Hospital.

Metodisk tilnærming/

Under oppstarten av masteroppgaven vil vi benytte oss av **startbox**, et verdinøytralt prosjekteringsverktøy, introdusert av Steffen Wellinger. Startboxen er et av mange hjelpemidler som kan inspirere til og fasilitere en god oppstart av en prosjekteringsprosess. Målet er å komme tidlig i gang med prosjekteringen og tidlig generere/opparbeide en samling med materiale som gir oss mulighet til å evaluere og reflektere over egne tanker og handlinger.

Gjennom startbox settes viktige premisser (informasjon/analyse) i en rask sammenheng med våre intensjoner og ideer. På kort tid og med enkle virkemidler genereres det noen viktige tema og ideer som blir en impuls for resten av prosjekteringsprosessen. Startboxen skal følge hele prosessen ved at vi tar opp igjen, følger opp, tester og videreutvikler materialet. Det viktigste vi ønsker å få ut av arbeidet med startbox er "refleksjon i handling" ved at vi diskuterer og reflekterer over det vi har gjort, samt jobber med å videreutvikle materialet mot et endelig resultat.

Vi har brukt startbox som verktøy de tre siste semestrene og har hatt godt utbytte av den. Vi har også utviklet startboxen og tilpasset den til vår metodiske tilnærming til design.

"Refleksjon i handling" blir viktig gjennom hele prosessen fra forarbeid til ferdig prosjekt. Siden intensjonen er å ende opp med et ferdig bygg, må vi jobbe målrettet og hele tiden ta beslutninger som kan ta oss videre ned i detaljeringsnivå. Vi må konsentrere oss om helheten i prosjektet, men vil samtidig gjøre delstudier underveis, diskutere og se konsekvensene av disse. Hva fungerer? Hva kan vi ta med oss videre? Vi ønsker å veksle mellom å bruke ulike verktøy i prosessen; skissering, modell, 1:1 studier, digitale verktøy, og veksle mellom å jobbe konkret og abstrakt med problemstillingen. Materialet vi lager vil vi reflektere over, fortolke og bruke i den videre prosjekteringen.

Vi har opprettet en **blogg** som vil følge arbeidet med masteroppgaven. Bloggens viktigste formål er å kommunisere prosjektets utvikling til sponsorer, samarbeidspartnere og aktuelle brukere. Vi vil gi dem mulighet til å følge prosjektet og komme med innspill. Bloggen er også et viktig verktøy for oss, ved at vi blir tvunget til å dokumentere og tydeliggjøre prosessen vår. Vi har også et ønske om at samarbeidspartnere, brukere, veiledere, medstudenter og andre interesserte, kommer med innspill til FRIrom gjennom å kommentere på bloggen. Det er ulike erfaringer om hvordan dette fungerer i praksis. Vi forventer derfor ikke at det skal skje så mye på bloggen, men det er en bonus om bloggen blir et diskusjonsforum som kan gi oss ulike innspill underveis i prosjekteringen.

Starboxen består av tre elementer:

01 intensjon/ ønsker og visjoner

- / oppgavedefinisjon
- / 5 sentrale spørsmål
- / problemstilling
- / visjon
- / tanker om et FRIrom
- / inspirasjonsprosjekt

02 premiss/ grunnlaget for prosjektet

- / bakgrunn
- / sted og plassering
- / premiss
- / tema
- / funksjonsprogram

03 impuls/ gjennom kreative og analytiske prosesser, generere flere utkast og ideer som danner en plattform og et utgangspunkt for videre prosjektering

- / faktormetoden
- / scenariometoden
- / modeller

Prosjektets 5 faser/

01 / Forarbeid

Opgaven konkretiseres og defineres. Gitte forutsetninger klargjøres, og målene for prosjektet blir definert. Oppretter kontakt med veiledere, konsulenter og samarbeidspartnere.

02 / Prosjektering

Gi form til en ny og aktuell problemstilling. Fokusperioder og diskusjon. Utforming av et konkret forslag. Jobbe med å innhente sponsorer og samarbeidspartnere etter hvert som prosjektet tar form. Jobbe med å knytte til oss et eller flere firma som kan produsere FRIrom sammen med oss.

03 / Detaljering

Uttegnning og detaljering i nært samarbeid med konsulenter.

04 / Produksjon

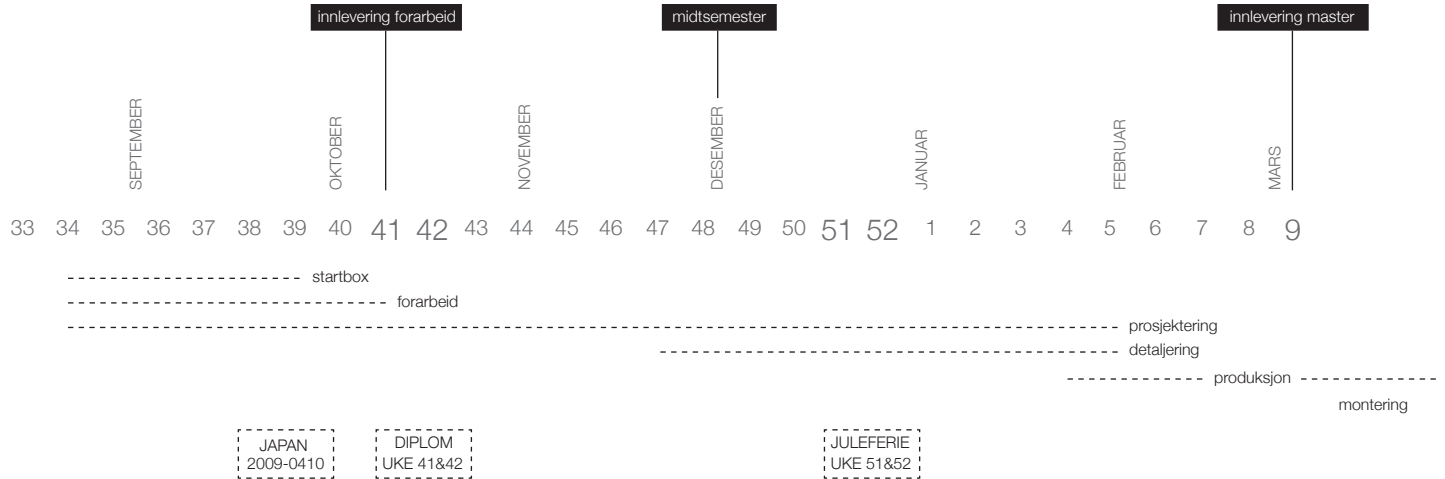
Produksjon av moduler på verkstedet ved NTNU, eventuelt ved andre produksjonssteder.

05 / Montering

FRIrom monteres på Kvinne-Barn-senteret på St. Olavs Hospital.

Alternativ plan fase 04 og 05 /

Produksjonsmetode og dato for ferdigstilling avhenger av hvilken form prosjektet tar og hvilke samarbeidspartnere vi får med på produksjonen. Intensjonen er å sette i gang produksjonen av FRIrom i løpet av masterperioden. Vi vil fortsette produksjonen til prosjektet er ferdig og kan monteres på Kvinne-Barn-senteret, uavhengig av dato for innlevering av masteroppgaven. Til sensuren vil vi presentere prosjektet så langt det er kommet; med tegninger, illustrasjoner, prosessens ulike faser, status på produksjon, forventet dato for ferdigstillelse og en evaluering av prosessen.

vegg

fri

å motta

trygg

å komme til

mørkt

å stå

Sorgreaksjoner og omgivelsenes betydning/

Vi tror det går an å skape et fristed hvor de fleste mennesker kan finne ro og være seg selv. For å kunne være seg selv, er det vesentlig å føle seg trygg. *“Trygge ytre rom, påvirker evnen til å finne trygge steder i oss selv”.* *“Behandling og bygninger” Gerd-Ragna Bloch Thorsen, psykiater.* Men hva skaper trygghet?

Den amerikanske omgivelsesspsykologen Jack Nasar (2000) har oppsummert et stort antall preferansestudier, og peker på seks egenskaper ved omgivelsene som har stor betydning for hvilke omgivelser folk foretrekker. Orden, sammenheng og helhet, gjør at vi føler trygghet. Moderat kompleksitet gjør at vi blir positivt stimulert av omgivelsene uten å bli forvirret eller kjede oss. Naturelementer virker avstressende og medvirker til at vi gjenvinner kreftene etter mentalt krevende arbeid. Dagslys, utsyn og oversikt over omgivelsene gir oss en følelse av frihet, trygghet og kontroll.

“Helse i tid og rom” Gjengedal, Schiøtz og Blystad (red.)

Ifølge Arnulf Kolstad, sosialpsykolog og professor ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, bekrefter en rekke undersøkelser at det er helsebringende å sanse noe vi synes er estetisk eller vakkert. Selv om omfanget av vitenskapelige undersøkelser om arkitekturens innflytelse på pasienters helsetilstand er begrenset, er materialet stort nok til å fastslå at omgivelsenes estetiske utforming og design har effekt på behandlingsforløp og klinisk utfall. Gode sanseintrykk gjennom øyne, ører, smaksorganer eller berøring utløser gode følelser og tanker. Mer enn 80% av sanseintrykkene er visuelle. Sanseintrykkene har ikke bare betydning for psykologiske funksjoner. Gode følelser og tanker virker igjen inn på somatiske og fysiologiske kroppsfunksjoner. Blodomløpet, lymfesystemet og nervesystemer blir berørt av vår psyke og sinnstilstand. Dermed har sanseintrykkene direkte og indirekte betydning for helse og velvære, for følelsen av overskudd og energi, hevder Arnulf Kolstad. *Tidsskrift for den norske legeförening http://www.tidsskriftet.no/?seks_id=945330*

Mennesker er forskjellige og reagerer også derfor svært forskjellig; enten det er sorg, redsel, stress eller glede. Det finnes ingen fasit for hva et menneske i sorg eller et menneske i sjokk trenger. Det vil alltid variere ut i fra den enkeltes situasjon. Men omgivelser påvirker oss, og de påvirker mennesker i sårbare livssituasjoner i enda større grad. Det fysiske miljøet gjennom arkitektur, estetikk, farger og lys påvirker og setter oss i stemning. Er det naivt å tro at man kan skape omgivelser som kan ha en positiv effekt? Kan vi utforme omgivelser som kan være til hjelp for mennesker som er i en vanskelig situasjon?

“ Trygge ytre rom **påvirker evnen** til å finne trygge steder i oss selv.

Gerd-Ragna Bloch Thorsen, psykiater

Vi kan si at vi er i en krisetilstand når vi er kommet inn i en livssituasjon hvor våre tidligere erfaringer og innlærte reaksjoner ikke er tilstrekkelige til å forstå og beherske den aktuelle situasjonen. Ulike former for terapi kan da være nødvendig. Kriseterapiens målsetting og innhold: terapeutens oppgave består blant annet av å hjelpe pasienten til fritt å gi uttrykk for følelser av smerte, sorg, skyld og aggresivitet. FRIrom kan være en trygg arena for å ventilere ut disse følelsene. Det vikarierende håp er noe av det viktigste innenfor kriseterapien.

Mennesker reagerer svært forskjellig. Hvert menneskes spesielle erfaringer i begynnelsen av livet virker inn på individets løsninger av det voksne livs vanskeligheter. Hvilken indre, privat betydning hendelsen har for vedkommende er av betydning for hvor sterk reaksjonen blir.

"Mennesker i krise og utvikling" Johan Cullberg

Når et barn blir alvorlig sykt, rammer det hele familien. Oppgavene for familien er ulike i de forskjellige fasene. I første fase går den ut på å orientere seg om sykdommen, kunne leve med usikkerheten, og finne måter å mestre "det nye livet" på, både for barn og for voksne. Både praktisk og følelsesmessig mestring er sentralt. *"Mestring som mulighet" Bente Gjørum, Berit Grøhold og Hilchen Sommerschild*

Foreldrenes egen mestring av sykdommen vil innvirke på barna på forskjellig vis. Deres fysiske og mentale helse ser ut til å ha stor innvirkning på både søsken og resten av familien. Det er foreldrenes egen sårbarhet som ofte er den viktigste hindring for at barn informeres og innlemmes i familiens nye virkelighet. Det er derfor vesentlig at foreldre får anledning til å bearbeide sin angst, utrygghet og øvrige stressreaksjoner som følge av sykdommen.

"Alvorlig sykdom hos barn: søskens reaksjoner" Atle Dyregrov

I sitt arbeid som trivselsykepleier på barneklubben har Mads Bøhle flere ganger stått nært opp i situasjoner hvor det skjer forverring i sykdomsbildet som får følger for de som står rundt. I tiden etter en slik hendelse er det flere som ønsker seg et stille sted hvor de kan sitte ned, senke skuldrene og være helt alene. For å takle sykdommen på best mulig måte, både i egen person og som familie, er det viktig at man forstår sin egen reaksjon og mestrer denne. Som pårørende på et sykehus kan det være vanskelig å finne sitt sted for å bearbeide alle følelsene uten påsyn av andre. Bøhle har erfart at mange foreldre ikke lar alle sine følelser få utspill fortløpende. Sterke følelser blir holdt inne for å skåne barnet, men til slutt blir begeret fullt. Ved mestring av egne følelser er det enklere å være sterk for den det gjelder. Et FRIrom kan derfor være et ventilerende rom for følelser som man ikke slipper ut i nærheten av barnet, et rom for ettertanke og frihet. *Mads Bøhle, trivselsykepleier barneavdelingen St. Olavs Hospital og initiativtaker FRIrom.*

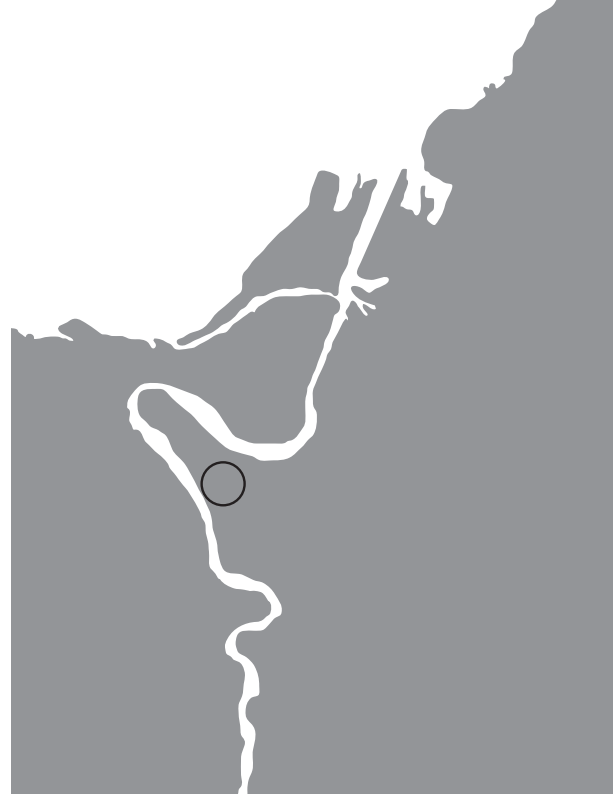
St. Olavs Hospital/ Kvinne-Barn-senteret

Trondheim, Norge

FRIrom skal gis i gave til St. Olavs Hospital. Sykehuset er utformet av ulike arkitektkontor som har gitt byggene særpreg i forhold til overordnede prinsipper. Det er derfor viktig for oss å forstå og ha respekt for disse prinsippene når vi tilfører et nytt arkitektonisk objekt.

- /holdbarhet** – gjennom valg av konstruksjoner, utføring av håndverk og bruk av materialer.
- /brukbarhet** – ved å gi virksomheten hensiktsmessige rammer, og fleksibilitet nok til å tåle endringer i organisasjon, teknologi og drift.
- /skjønnhet** – i valg av løsninger, materialer og også utsmykning som skal være med på å skape en positiv atmosfære i bygningen

Fra "Hus for helse" - Framtidens St. Olavs Hospital
<http://www.helsebygg.no/arkitektur/>

“ Utsikt til de grønne lungene – og dagslys inn i bygget – er et essensielt prinsipp. Vindusvegger preger inngangspartiet slik at man ser rett ut i den indre hagen når man kommer inn. Store vindusflater og åpning mellom fløyene i hvert enkelt bygg og mellom sentrene, hjelper dagslyset til å vandre gjennom byggene. Dette grønne gårdsrommet blir et visuelt ankerfeste ved at korridorer med glass vender inn mot gårdsrommet og hjelper folk til å orientere seg i byggene. Vann er gjennomgående element i gårdsrommene, og planter, trær og blomster vil skape et frodig og grønt miljø. Naturmaterialer som tre og stein er i stor grad brukt i veggflater, sittegrupper og stier å vandre på. - Vi har vært opptatt av å lage helsebringende sykehus. Vi har gjort mye for å få inn dagslys og åpne opp. Det er gjort mye forskning på at kontakt med natur er bra for mennesker. Vi mennesker er av natur og må nærkes av natur, særlig når vi er syke.

Ragnhild Aslaksen
"Tidsskrift for den norske legeförening"

Alternative plasseringer/

Kvinne-Barn-senteret

FRIrom vil være en frittstående paviljong, som i teorien kan plasseres hvor som helst. Tanken er at konseptet som utvikles i fremtiden kan brukes til å etablere FRIrom på flere sykehus og i andre settinger. Vi vil derfor ikke legge vekt på plassering under utformingen av FRIrom, men vil likevel komme med en anbefaling og et ønske om plassering basert på vurderinger vi gjør i samarbeid med ulike fagpersoner.

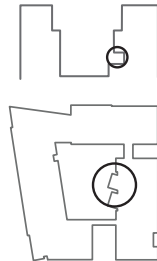
01

01

Inntrukket balkong/

2.etasje

- + synlig fra alle steder i bygget
- + sentral plassering på senteret
- + skjermet for vær og vind
- + mulighet for inngang under tak

- bygningsmessige utfordringer
- begrenset plassrom
- ikke lys fra alle sider

Balkongen i 2.etasje er synlig uten å være eksponert. Den kan skimtes fra alle fløyer i bygget og fra gårdsrommet. Den ligger også nær aktuelle avdelinger, og det er mulighet for å etablere inngang under tak. Balkongen oppleves i dag tom, er veldig lite brukt og trenger derfor et program. En plassering her kan være med på å berike plassen. Konstruksjonen må antagelig forsterkes før man plasserer Frirom her.

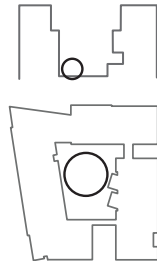
02

02

Gårdsrommet/

1.etasje

- + gode lysforhold
- + godt synlig for alle som kommer til Kvinne-Barn-senteret
- + rom på alle kanter
- + grønne omgivelser
- eksponert
- tilgjengelig for folk utenfor sykehuset

Tomten i gårdsrommet er kanskje for eksponert, samtidig som den er tilgjengelig for alle. Den har allerede et program, er pent opparbeidet og fungerer godt slik den er utformet. Det kan dermed diskuteres om en ny struktur, uavhengig av innhold, vil passe inn i gårdsrommet. Det vil likevel være enkelt å plassere FRIrom her med tanke på at man slipper å ta hensyn til bygningskonstruksjon og heising av materialer.

03

03

Takterassen/

6.etasje

- + gode lys- og solforhold
- + lite eksponert
- + skjermet
- + betongdekke

- ligger bortgjemt, må vite om den
- vanskelig å finne veien hit
- høyt opp i forhold til frakt av materialer

Takterassen er en fin plassering med tanke på å få være for seg selv, komme seg unna. Den har også gode solforhold og panoramautsikt. Terrassen er lite synlig. Det er vanskelig å finne veien opp dit, og brukerne må få forklart at FRlrom ligger der. I forhold til bygningskonstruksjon kan man plassere FRlrom direkte på dekket dersom det tåler belastningen av installasjonen.

Kilder/

- BØKER** Gjengedal, Schiøtz og Blystad (red.) *Helse i tid og rom*
Cappelen Damm AS 2008
- Johan Cullberg *Mennesker i krise og utvikling*
H. Aschehoug & Co 1994
- Marianne Davidsen-Nielsen *Blant løver. Å leve med en livstruende sykdom*
Tano Aschehoug 1997
- Bente Gjørø, Berit Grøholt og Hilchen Sommerchild *Mestring som mulighet*
Universitetsforlaget 2003

- ARTIKLER** Tidsskrift for Norsk Psykologiforening, Atle Dyregrov
Alvorlig sykdom hos barn: søskens reaksjoner
- Universitetet i Bergen ved Atle Dyregrov, 1991
Parental reactions to the death of an infant child
- Formingsveileder St. Olavs Hospital 10.10.01 revisjon 03.03.03
Rom for helse - utdrag kapittel 4 - interiør

- LINKER** http://www.arkitektforum.org/konferanser/omtale/psykiatri/thorsen-arkitektur_og_psykiatri.pdf
http://www.tidsskriftet.no/?seks_id=945330 *Tidsskrift for den norske legeforening*

- PERSONER** Mads Bøhle, trivselsykepleier ved Barneklubben, St. Olavs Hospital
Steffen Wellinger, veileder NTNU
Pasi Alto, veileder NTNU
Ragnhild Aslaksen, veileder NTNU og sjefsarkitekt i Helsebygg

“

Det gode sted har en stemning, et preg som legger seg over alle ting: det har personlighet og sjel. En omfattende stemning er ensbetydende med rommessig sammenheng og enhetlig form, og dermed blir stedets deler helhetsbestemt.

Norberg-Schultz 1992

WWW.FRI-ROM.BLOGSPOT.COM